

skolke (pare); ti mi tiši oči, se jókaj in reci, de sim vmerl. Tako se tudi zgodí. Ker je vmerl, kaj ti bo v sobi; hajdi, ponesímo ga v cerkev. Primeta ga dva moža. Odneseta živiga mertveca v cerkev. Cerkev je ležala na hribu sred hoste. Neko dobo po noči pridejo tje in postoje tolovaji, de bi se pri svitlobi ognja dobro imeli in denarje razdelili. Odložijo bisage in razgernejo denarje. Enimu pa se čé burke vganjati. Vzeme luč pa pristopi k mertvecu in obernivši se k družbi reče: „Koliko veljá, de mu berke (berkle) prismodím“, in primakne svečo. Ko mertvec vidi, de ni šala (špas), se začne krétati, se dvigne in pregovori: Vdárila je ura, de se naj mertvi dvignejo! Ko zaslišijo tolovaji mertviga telésa réč, pobegnejo brez ozíra vsi do eniga, ter so popustili vse, kar so imeli, bisage in pa denarje. Ko to zapazi tergovec z orehi, ki je za oltarjem čepel, skoči tudi on ter zavpije: „Za njimi!“ Ali siromák se vstavi pri pečenih ovnih in belih dvajseticah.

Kakó so stari Slovenci božič praznovali?

De je bil Božič Slovéncam pred keršanstvam mali Bog, kakor beséda „Božič“ pové, naši bravci že vejo. Se povsod se med Slovenci božič, sosebno pa večer pred božičem (sveti večer) in scer v poglavitni reči enako praznuje. Ta navada se je ohranila gotovo od tistiga časa, ko so Slovenci se krive Bogove molili in praznik Božiča obhajali.

Še dandanašna navada Slovincov, božični večer mnogoverstne kruhe na mizo dévati, spríčuje,

de so tudi nekdanji Slovenci Božiču v čast blézó kruh darovali. Kaj gotoviga pa od tiste dobe zastran tega v nobenih bukvah ne najdem. Kakó pa de so Slovenci božič pred 160^{mi} léti overševali, je zaznamoval takrat naš slavní roják, grajsak Valvazor, ki je vse navade, šege, cerkve, gradove in vse znamenitosti krajnske dežele v štirih velikih bukvah popisal. In v teh bukvah se najde, kakošno navado de so imeli Slovenci na Krajskim o božiču tačas. —

Sveti večer so dévali na mizo medéne in oréhove potice*), med-nje pa božičnik ali popertnik, ki je bil, kakor še dandanašni, z mnogoverstnimi podobami iz testa, ki nas na Ježuško-rojstvo opominjajo, okinčen ali olepšan.

Po mestih, tergh, gradovih in farah so hodili, kakor sem ter tje še zdej, sveti večer duhovni v vsako hišo kropit in kadit; po vaséh pa so to opravilo, kakor še dandanašni, sami opravljali. Kropili in kadili so tudi Valvazorjeve dobe trikrat, in scer: sveti večer, tisti večer pred novim létam in pred sv. trémi kralji.

Od božiča noter do sv. tréh kraljev so hodili koledniki pét. Za vse, kar so od ljudi dobíli, so kupili voska. Narejali so iz njega po pol sežnja dolge kitice, ki so jih na bandero obéšali. Bandero pa so seboj nosili. Nazadnje so vosek prodali in denarje med seboj razdelili. Ako ste se pa dve koledniški tovaršiji srečale, ste se večidel steple, in močnej je slabji ves vosek otela. — *Navratil.*

Brat in sestríca.

(Basen.)

Jakec in Marijanca sta bila sama domá. Jakce pokliče sestrico: „Pojdi z menoj, hočeva po hi-

*) Potica. Ta beséda je izpeljana iz besede „poviti“, ker se testo povije. V nekterih krajih pravijo torej še zdej, kakor se je nek-daj reklo „povitica.“